

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(اللَّهُمَّ أَعُوذُ بِكَ)

(خداوندا! به تو پناه می‌برم از این که)

(أَنْ أَضِلَّ أَوْ أُضَلَّ)

(گمراه کنم یا گمراه شوم)

(أَوْ أَزِلَّ أَوْ أُزِلَّ)

(بلغزانم یا لغزانده شوم)

(أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلِمَ)

(ظلم کنم یا به من ظلم شود)

(أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ)

(به جهل بکشانم،

یا به جهل کشیده شوم)

جلسه‌ی پنجم گفتاری پیرامون
(تربیت توحیدی قرآن کریم)

آنچه گذشت

(الله) سبحانه و تعالی؛

(مصدر و منبع جوشش هر هویتی است)،

و (الله) مالکِ (حقیقت وجود ما) است.

و مالکیت حق تعالی (مالکیت حقیقی) است.

(در مالکیت حقیقی)

(قوام و هستی ملک به مالک وابسته است)

مالکیت حق تعالی (مالکیت حقیقی) است، در نتیجه:

حق تعالی (مالک حقیقی ما) است.

(قوام و هستی ما) و در نتیجه،

(قوام و هستی تمامی صفات و افعال ما)،

به حق تعالی وابسته است.

پیام (إِنَّا لِلَّهِ)، این است که:

(تمام دارایی ما)، یعنی:

(اصل وجود ما و تمامی صفات و افعال ما)،

به حق تعالی وابسته است.

و اگر (منبع وجود) لحظه‌ای قطع توجه کند؛

(ما و صفت و فعلی) در کار نخواهد بود.

پیام (إِنَّا لِلَّهِ)، این است که:

(تمام دارایی ما)، به حق تعالی وابسته است.
اما ما نسبت به این حقیقت (مردد یا منکریم)

و ممکن است که به زبان انکار نکنیم؛
اما اثری از این حقیقت در رفتار ما مشاهده نمی‌شود.

ادامه‌ی سخن

بخش دوم:
(وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ)

با تحلیل آیه‌ی **(إِنَّا لِلَّهِ)**،
تحلیل بخش اول آیه‌ی **(إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ)**،
یعنی **(إِنَّا)**، روشن می‌شود.

(إِنَّا) از **(تَمَام دَارَائِي مَا)**، یعنی:
(اصل وجود ما و تمامی صفات و افعال ما)،
سخن می‌گوید.

برای کامل شدن تحلیل آیه،
لازم است جایگاه کلمه‌ی (إِلَيْهِ)،
ساختار جمله‌ی (إِنَّا إِلَيْهِ راجِعُونَ)،
و سپس کلمه‌ی (راجِعُونَ) را بررسی کنیم.

تحليل جاينگاه (إليه)

به جایگاه کلمه‌ی (إِلَيْهِ)، توجه کنید!
(إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ)،

جایگاه کلمه‌ی (إِلَيْهِ)،
در اصل بعد از کلمه‌ی (رَاجِعُونَ)، است؛
دلیل مقدم شدن آن (حصر) است.

در پایان این بخش از گفتگو،
اثری که (حصر) در ترجمه‌ی آیه‌ی
(إِنَّا إِلَيْهِ راجِعُونَ)،
می‌گذارد را بیان خواهیم کرد.

تحليل كلمه ى (راجعون)

التحقيق درباره‌ی ماده‌ی (ر-ج-ع)، می‌گوید:

الأصل الواحد في هذه المادّة:
هو العود الى ما كان عليه قبل.

اصل واحد در ماده‌ی (ر-ج-ع)،
(بازگشت به آنچه قبلاً بوده است)

کلمه‌ی (راجعون)، (اسم فاعل)،
از ماده‌ی (ر-ج-ع)،
و معنای (ر-ج-ع)، (بازگشت) است.

در نتیجه معنای کلمه‌ی (راجعون)،
(رجوع کننده)، یا (بازگشت کننده)، است
(بازگشت کننده)، به آنچه که قبلاً بوده است.

با شنیدن اینکه معنای کلمه‌ی (راجعون)،
(رجوع کننده)، یا (بازگشت کننده)،
به آنچه که قبلا بوده است؛
اولین چیزی که به ذهن می‌رسد،
(بازگشت مکانی)، است.

در نگاه اول به نظر می‌رسد:

(حقیقت وجود ما)، از (جایی) جدا شده،
و قرار است که به (آنجا) بازگردد،

اما (رجوع / بازگشت) معنای دیگری هم دارد.

مثلا **(کتاب مرجع)** کتابی است که ما برای دریافت صحت و اصالت یک مطلب، به آن مراجعه می‌کنیم.

به تعبیر دیگر، **(کتاب مرجع)** کتابی است که:
(مصدر، ریشه و محل ارزش دادن و اصالت دادن)
به یک مطلب، است.

به زودی در این‌باره بیشتر صحبت خواهیم کرد.

جمع بندی و تحلیل
(وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ)

پیام (إِنَّا لِلَّهِ)، این بود که:

(تمام دارایی ما)، یعنی:

(اصل وجود ما و تمامی صفات و افعال ما)،

به حق تعالی وابسته و ملک حقیقی او است.

اگر (منبع وجود) لحظه‌ای قطع توجه کند؛
(ما و صفت و فعلی) در کار نخواهد بود.

و ما نسبت به این حقیقت (مردد یا منکریم)
و ممکن است که به زبان انکار نکنیم؛
اما اثری از این حقیقت در رفتار ما مشاهده نمی‌شود.

پیام (وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ)، این است که:

(تمام دارایی ما)، یعنی:

(اصل وجود ما و تمامی صفات و افعال ما)،

علاوه بر این که به حق تعالی وابسته است؛

دائماً و لحظه به لحظه، این (دارایی)،

از منشأ و مصدر و منبعی سرچشمه می‌گیرد.

در نگاه (سطحی و ظاهری)، به نظر می‌رسد پیام
(وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ)، این است که:

(تمام دارایی ما)، یعنی:

(اصل وجود ما و تمامی صفات و افعال ما)،

از (جایی)، جدا شده و قرار است که به آن جا بازگردد؛

و ضمیر (ه) که به (الله تعالی) برمی‌گردد، آن (جا) است.

بعد از این نگاه تصورمان این است که:

(روزی)، می‌میریم و از (این جا یعنی دنیا)،
به (جای دیگری به نام آخرت)، باز می‌گردیم؛

و در (آنجا یعنی در آخرت)، (الله تعالی)
را ملاقات خواهیم کرد و در پایان سیر، به او می‌رسیم.

عناصر موثر در این نگاه، (زمان و مکان)،
و جدا شدن (چیزی از چیز دیگر)،
و در نهایت (پیوستن آن دو چیز به یکدیگر)، است.

سوال این است که:

این نگاه برای شما چه (دسترسی)، ایجاد می‌کند؟

جمله‌ی (وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ)، (جمله‌ی اسمیه) است.

همواره زمانِ (جمله‌ی اسمیه)، (زمان حال) است؛
در صورتی که (قید زمان) نداشته باشد؛

از طرفی دیگر (جمله‌ی اسمیه)،
بر (ثبوت و استمرار)، دلالت می‌کند.

از طرفی دیگر کلمه‌ی (رَاجِعُونَ)،
که در جمله‌ی (وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ)، (خبر) است؛
یک (اسم فاعل) می‌باشد؛

معنای این مطلب این است که:
ترجمه‌ی جمله به زبان آینده، یک ترجمه‌ی غلط است.
یعنی ما همین الان و در همین لحظه،
به نحو (ثبوت و استمرار)، در حال نشأت گرفتن،
و ظهور دائمی از جایگاهی به نام (الله) هستیم.

در این نگاه عمیق، پیام آیه، عوض می‌شود:

(حقیقت وجود ما، یا تمامی ابعاد وجود ما)،
از (جایگاهی)، نه از (جا و مکان) آمده است؛
و قرار نیست بازگردد؛
بلکه دائما در حال (جوشیدن از آن جایگاه)
و به تعبیری دیگر (ظهور آن جایگاه) است.

در این نگاه:

(حقیقت وجود همگی ما، یا تمامی ابعاد وجود ما)،

دائماً از (منبع وجود) یعنی (الله تعالی)،

در حال (ظهور) است،

و اگر (منبع وجود) لحظه‌ای قطع توجه کند؛

(من و مایی) در کار نخواهد بود.

ز شهر دوست می‌آیم پیام عشق بر لبها
به تلقینی کنم آزاد طفلان را ز مکتبها
بگو منصور از زندان اناالحق گو برون آید
که دین عشق ظاهر گشت و باطل ساخت مذهبها
به محض التفاتی زنده دارد آفرینش را
اگر نازی کند از هم فرو ریزند قالبها

پیام (وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ)، این است که:

.....
دائماً (تمام دارایی ما)، یعنی:

(اصل وجود ما و تمامی صفات و افعال ما)،

از (منبع وجود) یعنی (الله تعالی)،

در حال (ظهور) است،

و اگر (منبع وجود) لحظه‌ای قطع توجه کند؛

(ما و صفت و فعلی) در کار نخواهد بود.

برقی از منزل لیلی بدرخشید سحر
وہ کہ با خرمن مجنون دل افکار چه کرد

سخن (وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ)، این است کہ:
دائمًا برقی از منزل لیلہ درخشیدن می کند.

جذبہ‌ی این برق،
تو را از تو می‌ستاند،
تو دیگر تو نیستی،
(تو همه اوئی و او همه تو)

قال مولانا اميرالمومنين:

(لنا حالات مع الله)،

(و هو فيها نحن، و نحن فيها هو)،

(و مع ذلك هو هو، و نحن نحن)

ما در معیت با (الله تعالی) حالاتی داریم که:

در آن حالات، (او، مائیم و ما، او)؛

با این وجود، (او، اوست و ما، مائیم).

(او، اوست و ما، مائیم)

اما وقتی (من توهمی) کنار رفت؛

(من حقیقی)، جایگزین می شود.

کیست این پنهان مرا در جان و تن
کز زبان من همی گوید سخن

.....

این که گوید در دل من راز کیست
بشنوید این صاحب آواز کیست

آیا برداشت شما از آیهی
(وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ)، تغییر کرد؟

آیا برای شما (دسترسی تازه‌ای) ایجاد شد؟

یا آیه (کاربردی) برای زندگی شما دارد؟
پاسخ را به عهده‌ی شما می‌گذاریم.

بگذار، که بر شاخه این صبح دلاویز
بنشینم و از عشق سرودی بسرایم
آنگاه، به صد شوق، چو مرغان سبکبال
پر گیرم از این بام و به سوی تو بیایم
من نیز چو خورشید، دلم زنده به عشق است
راه دل خود را، نتوانم که نپویم
هر صبح، در آیینه جادویی خورشید
چون می‌نگرم، او همه من، من همه اویم

ما آتش افتاده به نیزار ملالیم
ما عاشق نوریم و سروریم و صفاییم
بگذار که سرمست و غزل خوان من و

خورشید

بالی بگشاییم و به سوی تو

بیاییم

(فریدون مشیری)

پایان جلسہ ی پنجم گفتاری

پیرامون

(تربیت توحیدی قرآن کریم)